

Israels/Palestinas historia

Årtal	Händelse / härskarmakt
7000	<i>Jeriko – första kända staden med murar</i>
5000	<i>Sumerisk bebyggelse i nedre Mesopotamien</i>
4236	<i>Egyptisk tideräkning börjar</i>
3760	<i>Judarnas ”år noll”</i>
3100	<i>Menes enar övre och nedre Egypten, startar första dynasti</i>
2350	<i>Sargon den store av Akkadien grundar första sumeriska riket, världens första stormakt?</i>
2100	<i>Ur – Abrahams hemstad – börjar dominera Mesopotamien</i>
	<i>Tera och Abraham vandrar till Haran</i>
	<i>Abraham vandrar till Kanaan</i>
	<i>Abraham lever som nomad i Kanaan och en tid också i Egypten</i>
1950	<i>Sesostris 1 av Egypten erövrar Kanaan Relativt fria städer och stammar i landet står formellt under Egypten fram till exodus</i>
1925	<i>Hettiterna erövrar Babel</i>
1730	<i>Hyksos, ett semitiskt folk, erövrar Egypten och blir härskare också över Palestina</i>
1728	<i>Hammurabi den store regerar i Babylon</i>
	<i>Jakob kommer till Egypten</i>
1570	<i>Hyksos drivs ut ur Egypten</i>
1420	<i>Amenhotep III – Egyptens guldålder</i>
1379	<i>Amenhotep IV – soldyrkan (Aton), kommer kalla sig själv Eknaton.</i>
1366	<i>Assuruballit I blir kung i Assyrien. Dess första steg mot stormaktsvälde tas.</i>
1304	<i>Ramses II, den store, antagligen Farao under uttåget</i>
1250	<i>Moses leder folket ur Egypten</i>
1220	<i>Strid mellan Israeler i Kanaan och Ramses son, Merneptah ???</i>
Ca 1200	<i>Josua erövrar landet Ett antal folk och städer överlever inkl Jerusalem Domartiden, Simson, Jefta, Gideon, m fl</i>
1175	<i>Filistéer, sicilianare, greker, sardinier m fl anfäller Egypten. Besegras av ramses III Filistéerna erövrar Gazaremsan</i>
1170	<i>Nyligen självständiga fenicisiska städer växer i styrka, speciellt Tyros</i>
1116	<i>Tiglatpileser I av Assyrien Klarar attacker från norr och intar Babylon</i>
1065	<i>21:a dynastin i Egypten grundas av Smendes</i>
Runt 1050	<i>Filistéerna dominerar Kanaan</i>
1025 – 1005	<i>Israel blir kungadöme Saul regerar</i>
1005 – 965	<i>David regerar och utökar riket Gör Jerusalem till huvudstad</i>
965 – 926	<i>Salomo regerar</i>

935	<i>Assurdan II inleder en ny storhetstid för Assyrien 860 är gränserna tillbaka där de var före nedgången</i>
926	<i>Riket delas</i>
841	<i>Jehu kung i Israel Underordnar sig Assyrien</i>
814	<i>Karthago grundas av fenicier</i>
783 – 748	<i>Jeroboam II av Israel; storhetstid för nordriket</i>
753	<i>Rom grundläggs enligt traditionen</i>
722	<i>Nordrikets undergång Icke-judiska folk flyttas in i nordriket</i>
701	<i>Ninive blir huvudstad i Assyrien</i>
682	<i>Juda (Manasse) underordnar sig Assyrien</i>
650 - framåt	<i>Babylon blir stormakt</i>
612	<i>Babylonier, meder och skyter förstör Ninive</i>
605	<i>Slaget vid Karkemish – Juda rike införlivas i Babylons maktsfär</i>
597	<i>Jerusalem intas – Babyloniska fångenskapen börjar</i>
587	<i>Jerusalem intas på nytt, skövlas, fler till Babylon Flykt till Egypten (inkl Jeremia)</i>
539 – 332	<i>Medien-Persien</i>
Ca 530 ??	<i>Ett judiskt tempel uppförs i Elefantine (Egypten), står till 400</i>
538	Kores edikt: <i>Judar får återvända</i>
515	<i>Templet återuppbyggt</i>
486 – 465	<i>Xerxes regerar Esters bok Slagen vid Maraton 490, Thermopyle och Salamis 480 ??? 479</i>
Runt 450	<i>Esra och Nehemja, politisk stabilisering, religiösa reformer, konflikt med samarierna, Jerusalems mur byggs upp</i>
375 ???	<i>Samarierna bygger sin helgedom på Gerissim</i>
350	<i>Misslyckad judisk revolt mot perserna, + en fångenshetsperiod?</i>
333	<i>Slaget vid Issos, Alexander besestrar perserna i grund</i>
332 – 323	<i>Grekland / Alexander den store</i>
332	<i>Alexandria grundläggs</i>
323 – 313 (?)	<i>Antigonos Monoftalmos Strider med andra av Alexanders generaler om flera landområden inklusive Judéen och Samarien</i>
320	<i>Ptolemaios I intar Jerusalem och deporterar judar till Alexandria som blir judiskt till över 20%</i>
313 – 198	<i>Egypten / Ptoleméerriket (Slaget vid Gaza)</i>
301	<i>Slaget vid Ipsos, Seleukos och Ptolemaios dödar Antigonos Viss flykt av judar pga. återkommande krig mellan Seleukiderriket och Ptoleméerriket (5 krig – Palestina ofta slagfältet)</i>
200-talet	<i>Nabatéerriket (araber) grundläggs med Petra som huvudstad</i>
198 – 142	<i>Syrien / Seleukiderriket Tilltagande hellenisering av judarna</i>
192	<i>Slaget vid Magnesia, Rom besestrar Antiochos III Enorma skattepålagor pga. Syriens skadestånd till Rom</i>
	<i>Transjordanien har oberoende furstendömen Tobiaden Hyrkanos kommer i besittning av ett av dessa (Arak al- Amir) och gör flera räder mot Nabatéen</i>

168	Rom tvingar Antiochos IV Epifanes att lämna Egypten "Förödelsens styggelse" Jerusalems mur, byggd av Nehemja (?), rivs
167 – 164	Uppror mot Antiochos IV
164	Templet rensas av Judas Mackabaios, bygger upp muren (?)
163 – 160	Judas Mackabaios hämtar judar från kringliggande områden till Judéen samt angriper helleniserade judar och egna desertörer Onias III av Sadoks hus uppför ett tempel i Leontopolis (Egypten) som kommer att stå i 230 år
161	Förbund med Rom
157	Jonatan sluter fred med ståthållaren Bakchides, efter att ha stärkt sin maktposition
152	Balas, stödd av Ptolemaios VI och Rom söker bli kung i Seleukiderriket, tillåter Jonatan ha militär, gör honom till överstepräst och "kungens vän", besegrar därefter Demetrios I
150	Balas utnämner Jonatan till ståthållare av Judéen
147	Jonatan besegrar Demetrios II:s ståthållare
145	Demetrios II besegrar Balas, bekräftar Jonatans ställning
144	Jonatan stödjer Tryfon och krigar mot Demetrios II i Koilesyrien, plundrar en arabisk stam
???	Förbund med Sparta och på nytt med Rom
142 – 63	Hasmonéerriket (Simon 142 –134)
142	Simon förnyar förbunden med Rom och Sparta Romerska senaten erkänner Judéens självständighet
138	Antiochos VII besegras vid Modein
(133 – 128)	Antiochos VII intar Jerusalem, vars mur rivs igen, och upphäver helt kort självständigheten (självstyre, tributskyldighet)
???	Iduméen underkuvas och tvångsproselytiseras Peréen annekteras
108	Samarien intas, helgedomen på Gerissim rivs – kulten fortsätter
104 - 103	Galiléen intas och judaiseras (Juda/Aristoboulos I) Hasmonéerna nu ordentligt helleniserade
103 – 94	Alexander Jannaios (kung till 76) <ul style="list-style-type: none"> - Misslyckas inta Ptolemais - Förlorar slaget vid Jordan stort mot den egyptiske tronpredenten Ptolomaios Lathyros - Intrigen med Kleopatra III slår tillbaka, landet ockuperas och skulle kunna ha förlorats till Ptoloméerriket - Intar två städer i Transjordanien, samt tre nära Egypten, inkl. Gaza - Besegras av nabatéerna när han söker erövra södra Transjordanien
94 – 88	Fariséernas revolt mot Hasmonéerna (Jannaios) 6000 fariséer dödas vilket startar upproret. Utländska legotrupper besegrar upprorsmännen tills de tar hjälp av Demetrios III och vinner vid Sikem, vilket vänder krigslyckan på nytt till Janneus fördel Korsfästelse av 800 upprorsmän, 8000 flyr

86	<i>Krig mellan Seleukiderna och Nabatéerna. Antiochos XII tågar genom Judéen, men besegras av Aretas II, som utvidgar sitt territorium till Damaskus. Armeniener, under Tigranes, plundrar och annekterar stora delar av Seleukiderriket. Aretas II invaderar Judéen, tvingar Jannaios till eftergifter. Nabatéén är nu största och mäktigaste grannstaten</i>
85 – 76	<i>Alexander Jannaios intar flera av Dekapolis städer</i>
76 – 64	<i>Salome Alexandra</i> <ul style="list-style-type: none"> - Upprättar fariséerna, ger dem plats i rådet. - Stoppas armenisk invasion med diplomati - Misslyckas inta Damaskus
67	<i>Aristoboulos II besegrar Hyrkanus II nära Jeriko</i>
66	<i>Pompejus besegrar Mithridates av Pontos och Tigranes av Armenien</i>
65	<i>Antipaters intriger: Aretas III vinner över Aristoboulos II för att göra Hyrkanus II till kung, belägrar templet. Pompejus man i Syrien, Scaurus, uppvaktas av båda sidor, väljer Aristoboulos, beordrar Aretas att retirera. Aristoboulos anfaller denne i ryggen.</i>
63 – 395	<i>Den romerska tiden Tre delegationer uppvaktar Pompejus (Arist. Hyrk. Och "folket") Pompejus intar Jerusalem (vanhelgar templet) och river muren Slavar förs till Rom (judisk koloni uppstår) Hasmonéernas rike delas upp</i>
62 ?	<i>Antipater bistår Scaurus i dennes straffexpedition mot nabatéerna</i>
57	<i>Hasmonéisk resning av Arist. II:s son Alexander – Hyrkanus berövas all makt utom den rent religiösa</i>
56	<i>Arist. II återkommer från Rom, gör uppror, tillfångatas</i>
55	<i>Alexander gör nytt uppror - Syriens ståthållare, Gabinius, återinsätter Ptolomaios XII, med hjälp av Hyrkanos/Antipater – upproret slås ned. Crassus, i triumviratet, ersätter Gabinius.</i>
54 - 53	<i>Crassus förbereder fälttåg mot partherna, plundrar templet. Förlorar fälttåget, Cassius räddar Syrien undan partherna – nytt uppror (Pitholaos), slavar tas bland upprorsmännen</i>
48	<i>Slaget vid Pharsalos, Caesar besegrar Pompejus, som senare mördas i Egypten. Caesar belägras i Egypten.</i>
47	<i>Antipater undsätter Caesar och blir ståthållare i Judéen, Hyrkanos ges titeln ethnark och får återuppbygga Jerusalems mur.</i>
44	<i>Caesar mördas, en av mördarna, Cassius, bekostar inbördeskrig mot Antonius och Octavianus med tributer från judiska områden, vilka behandlas oerhört hårt; understöds av Antipater.</i>
43	<i>Antipater giftmördas, Crassus drar i fält, anarki utbryter</i>
42	<i>Crassus och Brutus förlorar vid Filippi, Antonius regerar i öst, utnämner Fasael och Herodes till medtetrarker. Enormt skattetryck.</i>
(40 – 39)	<i>Antonius i Rom – parthisk invasion, hasmonén Antigonos insätts som kung och överstepräst (till 37), Hyrkanos stympas (öronen). Fasael tar sitt liv, Herodes flyr till Rom.</i>
39 - 37	<i>Herodes kampanj för att återta landet. Jerusalem intas med en romersk här och befolkningen plundras, många dödas. Antigonos halshuggs i Rom (som den förste kung romarna avrättat?)</i>

37 – 4 f kr	<p><i>Herodes den stores regering som lydkonung, rex socius</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Intriger involverande svärmor Alexandra, frun Mariamne, Kleopatra</i> - <i>Stridigheter med nabatéerkungen Malichos</i> - <i>Efter Actium (31): Återfår Jerikoområdet (Kleopatra hade påverkat Antonius att ge henne det), flera grekiska städer ges honom, inkl Gaza.</i> - <i>Dödar sin fru och svärmor (29, 28)</i> - <i>Pacifiserar områden i nordöst, belönas med utvidgat territorium.</i> - <i>Börjar bygga "sitt" tempel (19)</i> - <i>Avrättar sina söner med Mariamne (7)</i> - <i>Dödar barn i Betlehem (7-4)</i> - <i>Avrättar sin förstfödde (4)</i>
4	<p><i>Herodes rike delas mellan de tre sönerna</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Archelaos, etnark av Judéen och Samarien (slår omgående ner ett uppror)</i> - <i>Antipas, tetrark av Galiléen och Peréen</i> - <i>Filippos, tetrark av bl a. Dekapolis, Trakonitis, Ituréen</i> <p><i>Uppror medan dessa är i Rom, 2000 korsfästs längs vägarna</i></p>
6	<p><i>Judéen blir romersk provins, med ståthållare</i> <i>Den stora skattskrivningen, Judas från Galiléens uppror</i></p>
Ca 32	<i>Jesu död</i>
BEFOLKNING:	<p><i>Judar: 500.000</i> <i>Samarier: 100.000</i> <i>Romare, greker, "barbarer": 400.000</i></p>
36	<i>Nabatéerna angriper och besegrar Herodes Antipas eftersom han förskjutit hans dotter och gift sig med Herodias i stället</i>
37	<i>Caligula kejsare; Herodes Agrippa utnämns till kung över Filippos och Lysanias tetrarkier, Galiléen och Peréen tillkommer 39.</i>
41	<i>Claudius kejsare i Rom: Herodes Agrippas lydrike utökas till att omfatta Judéen och Samarien.</i>
44	<i>Judéen åter under ståthållare (Caspus Fadus)</i>
66-70	<p><i>Uppror / Jerusalem förstörs (Titus) / Masadas fall (73)</i> <i>Hundratusentals judar dör, blir slavar eller dödas på arenor</i> <i>Judarna får ej längre sköta sina inre angelägenheter</i> <i>Sanhedrin flyttas till Jamnia</i></p>
???	<i>Judarnas kanon fastställs av synoden i Jamnia</i>
115	<i>Judiska uppror i Egypten, Palestina, Nordafrika, och på Cypern, men främst i det från parterriket nyligen erövrade Mesopotamien, vilket hindrade Trajanus konsolidera sin seger. I judiska samhällen sker en slags "etnisk rensning".</i>
132-135	<p><i>Bar-Kochbas uppror</i> <i>Judar dödas och utvisas i mängd</i> <i>Namnet Judéen ersätts av "Syria Palestina"</i> <i>Hadrianus återuppbygger Jerusalem och kallar det Colonia Aelia Capitolina – dödsstraff för judar att vistas inom synhåll.</i> <i>Judarnas "centrum" flyttas till Galiléen</i></p>
Ca 200	<i>Första delen av Pelestinska Talmud (Mishna) samlad (rabbinskolorna i Palestina stängdes senare av kejsar Konstantin)</i>

212	<i>Judarna i hela Imperiet får romerskt medborgarskap. Stora grupper finns i Spanien, Frankrike, Sydtyskland, Italien, Grekland, Mindre Asien</i>
227	<i>Ardashir grundar nytt persiskt rike</i>
285	<i>Diocletianus delar riket i öst och väst</i>
303	<i>Armenien, som första land, antar kristendomen som statsreligion</i>
303 – 311	<i>Diocletianus stora förföljelse av kristna</i>
306	<i>Konstantin blir kejsare i väst Inbördeskrig utbryter</i>
312	<i>Kejsar Konstantin segrar vid bron Milvium – kristna pilgrimer börjar komma, kyrkor byggas, etc. – Judarna får försämrad ställning Konstantins mamma: Helena</i>
313	<i>Milano ediktet – kristen tro tillåten</i>
324	<i>Slaget vid Chrysopolis, Romarriket enas under Konstantin</i>
330	<i>Konstantinopel grundläggs</i>
337	<i>Riket delas mellan Konstantins tre söner</i>
391	<i>Theodosius förbjuder slutgiltigt hedniska religioner</i>
395	<i>Romarrikets definitiva delning / Den bysantinska tiden börjar</i>
400	<i>Palestinska Talmud sammanställs</i>
400-talet	<i>Kejsarinnan Eudocia, Jerusalem expanderar, blir patriarkat</i>
429	<i>Sanhedrin upplöses, judarnas centrum flyttar till Babylon</i>
500	<i>Babyloniska Talmud samlad</i>
500-talet	<i>Flera krig mellan Bysans och Persien</i>
527 - 565	<i>Justinianus den förste, Jerusalem expanderar än mer</i>
614 – 620	<i>Persien Tusentals invånare i Jerusalem dödas vid erövringen Kyrkor skövlas</i>
619	<i>Mohammeds himmelfärd från Jerusalem enligt muslimerna</i>
620 – 627	<i>Framgångsrikt krig för Bysans mot Persien lämnar perserna i händerna på araberna</i>
620 – 640	<i>Bysans igen</i>
634/40 – 1075	<i>Araberna,</i>
638	<i>Intar Jerusalem (Omar I), tillåter judar att återvända</i>
661 – 750	<i>Ummayad-dynastin Damaskus ersätter Medina som huvudstad</i>
680	<i>Shia muslimer dödas i massakern vid Karbala</i>
691	<i>Klippmoskén färdigbyggd</i>
705	<i>Al-Aqsamoskén</i>
750 (– 1258)	<i>Abbasad kalifatet Arabiska kulturens blomning Huvudstaden flyttas från Damaskus till Bagdad (762) Jerusalem minskar i betydelse och storlek 786 – 809 Harun al-Rashid</i>
762	<i>Bagdad grundas av Al Mansur</i>
800 talet	<i>Fatimiderna i Egypten, Återkommande konflikter med seldjuker, Bysans, karmater och beduiner, med Palestina som slagfält.</i>
800	<i>Påven och Karl den Store välkomnar judar att bosätta sig i</i>

	<i>Frankernas "romarrike"</i>
819	<i>Persien (Samaniderna) börjar bryta sig loss från araberna och bilda ett eget rike.</i>
861 ? alt 620 alt 740	<i>Kazans kung Bulan och en stor del av hans folk konverterar till judendomen, största judiska missionsframgången någonsin. 861 - 1014 finns det alltså en judisk stat här! Religiös tolerans mot Kristna och Muslimer.</i>
900	<i>Judarnas centrum skiftar till arabiska Spanien ("den gyllene tiden")</i>
950	<i>Första judarna anländer till Polen</i>
969	<i>Fatimiderna erövra Palestina</i>
975	<i>Bysantinsk armé når in i Palestina</i>
996 - 1021	<i>Al Hakim: Förtryck av kristna och judar</i>
1001	<i>Avtal mellan Basil II (Bysans) och al Hakim – beskydd för pilgrimerna utlovas</i>
1009	<i>Den heliga graven förstörs</i>
1014	<i>Den judiska staten Kazan upphör att existera, efter upprepade förluster mot Rus (Kiev) Dess judar sprids ut i östra Europa.</i>
1021	<i>Armenier flyr in i Anatolien undan Seldjukerna</i>
1071	<i>Slaget vid Manzikert knäcker Bysans i öst. Seldjukerna etablerar sig i Anatolien.</i>
1075 – 1098	<i>Seldjukerna håller Jerusalem (Malik Shah)</i>
1096	<i>Första korståget börjar Massakrer av judar i Europa, främst i Rhenlandet</i>
1098	<i>Fatimiderna återtar Jerusalem Korsfararna begår kannibalism vid Ma'arra Korsfararna vinner över Saracenerna vid Antiochia</i>
1099-1187	<i>Korsfararna håller Jerusalem Jerusalems judar dödas av korsfararna</i>
1146	<i>Syriens härskare Zangi mördas; Nur-ed-Din ärver Aleppo</i>
1147 - 1149	<i>Andra korståget</i>
1167 – 1168	<i>Korsfararstaten Jerusalem håller Kairo</i>
1169	<i>Saladin visir av Kairo, sultan från 1174</i>
1174	<i>Nur-ed-Din dör, Saladin intar Syrien</i>
1177	<i>Slaget vid Montgissard, Baldwin IV besegrar Saladin</i>
1179	<i>Saladin belägrar Tyros</i>
1187	<i>Slaget vid Hittin (4 juli). Saladins avgörande seger. Saladin återerövrar Jerusalem Judar och araber återvänder</i>
1189 - 1192	<i>Tredje korståget: Filip augustus, Rickard Lejonhjärta, Fredrik Barbarossa. Jerusalem hålls på nytt helt kort av korsfararna (årtal ??)</i>
1190	<i>Massaker av judar i York</i>
1191	<i>Rickard Lejonhjärta erövrar Cypern, som regerats av den bysantinske rebellen Isac Ducas Comnenus. Cypern går för alltid förlorat för Bysans, och kommer förbli "latinskt" fram tills Ottomanerna tar ön. Rickard Lejonhjärta leder belägringen av Accra och massakrerar 2700 araber efter dess fall (vilket många "kristna" historieskrivare</i>

	<i>såg som en rättfärdig handling...)</i>
1192	<i>Rickard förhandlar fram tillgång till Jerusalems heliga platser för kristna pilgrimer.</i>
1193	<i>Saladin dör (maktkamp bland araberna)</i>
1202 - 1204	<i>Fjärde korståget – når aldrig Outremer.</i>
1204	<i>Korsfarare intar Konstantinopel och sätter en latinsk kejsare på tronen. Theodore Lascaris grundar ett välde i Nicea (till 1261)</i>
1212	<i>Barnens korståg</i>
1218 - 1221	<i>Femte korståget attackerar Sultanen direkt i Egypten</i>
1219	<i>Jerusalems murar rivs för att hindra en återbesättning av korsfararna</i>
1227	<i>Djengis Khan dör 1227 efter att ha erövrat centralasien, norra Kina (Kin-riket), Norra Iran, Kaukasien, Kazan – och skapat fullständig religiös tolerans i sitt rike!</i>
1227 - 1229	<i>Sjätte korståget. Fredrik II slåss mot sina vasaller (sic!) och förhandlar med araberna.</i>
1229	<i>Egyptens Sultan Al Kamil ger Jerusalem till Fredrik II efter ett avtal.</i>
1240	<i>Sultanen ger kungadömet Jerusalem tillbaka allt land som Saladin erövrade.</i>
1244	<i>Korsfararna förlorar Jerusalem för gott</i>
1248 - 1254	<i>Sjunde korståget, Ludvig IX, attackerar Egypten på nytt.</i>
1250	<i>Avgörande nederlag för Ludvig IX vid Al Monsourah Baibars påbörjar mameluckernas uppror i Egypten.</i>
1258	<i>Hulagu (Mongol) mördar (bl.a. hela Bagdads befolkning), skövlar och förstör Mesopotamiens 8000 år gamla konstbevakningssystem – området kommer aldrig att resa sig igen till några höjder (= Mameluker och senare Ottomaner blir utan konkurrens från öst). Kalifatet flyttar till Kairo.</i>
1260 - 1516	<i>Mamelukerna tar makten i Egypten – Palestina förfaller</i>
1260	<i>Mongolerna stoppas vid slaget vid Ayn Jalut Hulagus general, Kitboga, dör i Palestina</i>
1270	<i>Ludvig IX på nytt i korståg men attackerar Tunis i stället.</i>
1289	<i>Sultan Qalawun intar Tripoli</i>
1290	<i>Judarna fördrivs från England</i>
1291	<i>Sista korsfararstaten (Accra) intas av Sultan Khalil.</i>
1306 och 1394	<i>Judarna fördrivs ur Frankrike</i>
1400 och 1500 talen	<i>Judisk invandring till Palestina från främst Spanien, som erövrats från araberna (en gren av Ummayad-kalifatet) av Kasitien och Aragonien</i>
1405	<i>Timur Lenk dör efter att ha erövrat Centralasien, Kazan, Anatolien, Mesopotamien, Persien, Norra Indien, Syrien (Damascus 1400). En raid mot Egypten (år ????) via Palestina resulterade i en tribut</i>
1462	<i>Frankfurt Ghetto etableras</i>
1492	<i>Judarna fördrivs från Spanien (tvingar Columbus använda en liten hamn vid sidan av de vanliga) – välkomnas av turkarna</i>

1516 – 1917/22	Ottomanska riket, <i>Selim I</i> <i>Palestina isoleras</i>
1520 - 1566	<i>Suleyman den store</i> <i>Återuppbygger Jerusalems murar</i> <i>Andra byggnationer i Jerusalem</i>
1555	<i>Roms judar beordras bosätta sig i ett Ghetto</i>
1648	<i>Chmielnitsky massakern i Östeuropa</i>
1650	<i>Hovjudar runt om i Europa</i>
1666	<i>Shabbetai Zvi utropad som Messias konverterar till Islam på Sultanens befallning – nu inleds judedomens mörkaste kapitel (frankisterna/dönmeh).</i>
1700	<i>Chassidismen växer fram (Israel Ba'al Shem Tov)</i>
1720	<i>Mitnagdim växer fram (Vilna Gaon)</i>
Ca 1750	<i>Wahhabismen (muslimsk fundamentalism) växer fram</i>
1783	<i>Mendehlson och den judiska upplysningen (Haskala)</i>
1791	<i>Judarna i Ryssland tvingas bo i Pale-området (Västra Ryssland), som mest kommer det bo 4 miljoner judar där.</i>
1792	<i>Judarna får medborgarskap i Frankrike (revolutionen)</i>
1801	<i>Wahhabisterna intar Mecka och Medina</i>
1804	<i>Tsar Alexander I inför restriktioner för judarna i öst</i> <i>Förtryck i olika former återkommer i Ryssland under 1800-talet</i>
1812	<i>Judarna i Preussen blir fria medborgare</i>
1830	<i>Judisk utvandring till USA börjar, främst från tyska områden</i>
1831-1840	<i>Muhammed Ali (& son), Egyptisk lydkonung till Ottomanerna</i> <i>Öppnar landet för resten av världen</i> <i>Stadigt ökat europeiskt inflytande under 1800-talet, modernisering, byggnationer, vägar, järnväg, etc.</i>
1840	<i>Damaskus (under M Ali): Anklagelser mot judar för rituellt mord på en Franciskanermunk resulterar i fängslanden och tortyr.</i> <i>Amerikanska judars diplomati resulterar i deras frisläppanden och förbättrad rättslig status.</i>
1840	<i>Första skrifterna som propagerar för ett återvändande till "Eretz Israel" författas av Judah Alkelai</i>
1860	<i>Första bostäderna utanför Jerusalems murar</i>
1870	<i>Första jordbrukarskolan i "Eretz Israel" (Mikve Yisrael)</i>
1872	<i>Ordet "antisemitism" myntas</i>
1879 – 1881	<i>Antisemitismen ökar dramatiskt i Tyskland (trots att de fick fulla rättigheter i konstitutionen 1871)</i>
1881 – 1882	<i>Våg av pogromer i Ryssland sänder flera emigranter till USA (ett bakslag efter förbättringar under åren innan)</i>
1882	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Första judiska bosättningen – "aliyah" nummer ett från Ryssland och Rumänien</i> - <i>Leon Pinskers sionistiska bok publiceras (politisk sionism)</i> - <i>Britterna besätter (ockuperar) Egypten som formellt fortsätter vara ottomanskt</i>
1884	<i>Kattowicz konferensen "Hovevei Zion" (Zions älskare)</i>
1889	<i>Ahad Ha'ams första uppsats publiceras (kulturell sionism)</i>
1891	<i>William Blackstone, evangeliskt kristen zionist i Chicago, leder ett upprop att hjälpa 2 miljoner judar utvandra från Ryssland till</i>

	<i>Israel (eskatologiskt tänkande bidrog)</i>
1894-1899	<i>Dreyfus skandalen i Frankrike</i>
1896	<i>Theodor Herzl's "Der Judenstaadt" (politisk sionism)</i>
1897	<i>Första sionistkongressen i Basel: Theodor Herzls upprop att återvända till Israel. Sionistorganisation bildad.</i>
1903	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Kishinev pogromen</i> - <i>Sjätte sionistkongressen, kontroversen om Uganda</i>
1904 – 1914	<i>"Aliyah" #2: Socialist-sionister från östra Europa, grunden till Labourpartiet, kibbutzerna och det moderna hebreiska språket.</i>
1905	<i>"Sions vises protokoll" publiceras</i>
1905 – 1907	<i>Våg av pogromer i Ryssland, "de svarta hundra"</i>
1906 – 1907	<i>Invandringen till USA kulminerar</i>
1909	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Tel Aviv grundas</i> - <i>Degania, första Kibbutzen</i>
1911 – 1913	<i>Mendel Beiliss anklagas i Ryssland för rituella mord</i>
1915	<i>Sykes-Picot avtalet mellan England och Frankrike</i>
1916	<i>Macmahon breven – britererna lovar araberna självständighet och återupprättat kalifat. Palestina nämns inte i det område man lovar släppa. Britternas dubbelspel kostar dem förtroende i arabernas ögon för all framtid.</i>
1917	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Retirerande ryska styrkor driver 600.000 judar från sina hem i Ryssland</i> - <i>Balfourdeklarationen (2 nov)</i> - <i>Allenby erövrar Jerusalem (1:a världskriget 9 dec)</i>
1917/22 – 1947	Brittiskt protektorat
1919	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Weizmann och Emir Feisal avtal</i> - <i>Arabisk attack mot judisk bosättning vid Tel Chai, 8 dödas. Två andra bosättningar evakuerades innan. Fransk-brittiska gränsdispyter bidrog till situationen.</i>
1920	<ul style="list-style-type: none"> - <i>San Remo konferensen</i> - <i>Första anti-sionistiska upploppen, förbrytelser på båda sidor, flest judar far illa. Polisen ineffektiv eller likgiltig. Al husayni döms till 10 års fängelse, flyr till Transjordanien, men benådas och utses 1921 till mufti i Jerusalem ("stormuftin") varifrån han skapar fler upplopp och utför terrordåd mot de moderata i den egna sidan.</i> - <i>Histadrut (arbetarorganisation) och Hagannah (försvarsorganisation) bildas</i> - <i>Vad Leui (nationellt råd) skapat för de judiska bosättningarna.</i> - <i>Fransmännen störtar Syriens kung (fram till denna händelse hade alltid araberna i "Palestina" sett sig som en syrisk provins)</i>
1919 – 1924	<i>Aliyah #3 – ungdomsorganisationer från Ryssland, Polen, Ungern Utvidgad bebyggelse av Moshavim</i>
1921	<i>Transjordanien blir kungadöme (friare 1923, självständigt 1946)</i>
1922	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Churchill white paper</i> - <i>Transjordanien ges ¾ av territoriet som ingår i det brittiska mandatet Palestina (ett svek av Balfourdeklarationen)</i>

	<ul style="list-style-type: none"> - Irak blir kungadöme (helt självständigt 1932) - Egypten blir kungadöme (helt självständigt 1946)
1923	<ul style="list-style-type: none"> - Kemal Atatürk störtar den siste sultanen, Turkiet blir nationalstat, kalifatet upphör (1924). - Förslag på palestinsk konstitution förkastas, araberna vägrar diskutera
1924 - 1929	<ul style="list-style-type: none"> - Aliyah #4: Mestadels polska judar - Snabb befolkningstillväxt - Brittiskt styre och judiskt arbete skapar dramatiskt förbättrade villkor för araberna också
1925	Palevi dynastin i Iran (Persien) upprättas (till 1979)
1926	Fransmännen utropar republiken Libanon
1929	Amin al-husaynis upplöpp <ul style="list-style-type: none"> - Tumult vid klagomuren - Massaker av judar i Hebron (de överlevande flyr, Hebron utan judar för första gången på 100 år) - Summa 133 judar dödade, britterna passiva - Shaw kommissionen utreder i efterhand. Rapporten (mars 1930) rekommenderar minskad invandring efter toppen 1925-26.
1931	Etzel (Irgun) – judisk underjordisk rörelse – bildas
1932	Saudiarabien bildas
1933 – 1939	Aliyah Bet – olaglig invandring av främst tyska judar
1936 – 39	Al Husaynis ("stormuftin") generalstrejk och upplöpp, al Husayni flyr till Syrien 1937 sedan arabernas högre råd upplösts av britterna. För att få bukt med upploppen tillåter britterna Haganah att beväpna sig.
1937	Peel kommissionen föreslår tredelning av landet, judarna godtar, araberna vägrar
1938	<ul style="list-style-type: none"> - MacDonald white paper - Kristallnatten i Tyskland
1939	Engelsmännen hindrar vidare judiska landköp, Sätter ett tak för judisk invandring till 1500 per år i tio år
1939-1945	Andra världskriget, illegal judisk invandring
1940	Sterngruppen bryter sig ur Etzel, i protest mot samarbetet med britterna, som man ser som sionismens största fiende. Gruppen omorganiserar och får akronymen Lehi 1942
1941-1945	Holocaust, 6 miljoner judar dödas, inleds i stor skala parallellt med Operation Barbarossa
1945 – 1946	<ul style="list-style-type: none"> - Truman tvingar England släppa in 100.000 judar och häva köpförbudet - Arabförbundet bildas (Vad bildade de 1920?) – Palestina som ett eget arabiskt land är ingen etablerad tanke! - Arabernas handelsbojkott mot judar, företag som handlar med judar och företag som handlar med sådana företag (!) inleds.
1947	England lämnar över problemet till FN (Feb) FN:s delningsplan antas (19 nov)
1948	Deir Yassin (9 april) Staten Israel utropas (14 maj)

	<i>Israel anfalls av fem länder Flyktingströmmar: Palestinsk (5-700.000), judisk (100.000?)</i>
1948 – 1972	<i>Judiska flyktingar från övriga arabvärlden: Marocko 250.000, Algeriet 14.000, Tunisien 56.000, Libyen 35.666, Egypten 89.525, Libanon 6.000, Syrien 4.500, Irak 129.290, Yemen & Aden 50.552.</i>
1949	<i>Eldupphör (7 jan). Israels territorium ökat med 50%. Östra Jerusalem under Jordanskt styre.</i>
1950	<i>Jordanien annekterar västbanken och Östra Jerusalem; Kung Abdullah förbjuder ordet "Palestina" att användas (sic!)</i>
1952	<i>"De mördade poeternas natt" i Sovjet, judiska kulturpersonligheter mördas.</i>
1953	<i>Israelisk attack mot Gazaremsan.</i>
1955	<i>Nasser startar en terroristvåg av "fedayeen", tränade och beväpnade av Egypten, opererande från Jordanien</i>
1956	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Nasser förklarar sig på nytt vilja utplåna Israel och blockerar Aqaba-viken, samt skaffar sig kontroll över Syriens och Jordaniens arméer.</i> - <i>Suezkriget. FN och USA tvingar Israel ge upp Sinai. (Sovjet kräver tillbakadragande och hotar England och Frankrike med kärnvapen, samtidigt som man invaderar Ungern!)</i>
1957	<i>Fatah skapas av Arafat.</i>
1958	<i>Nasser skapar Förenade Arabrepubliken (till 1961)</i>
1960	<i>Golda Meir inbjuder FN till fredssamtal, Nasser vägrar.</i>
1964	<ul style="list-style-type: none"> - <i>PLO bildas, upptrappning av terroristattacker fram till sexdagarskriget. Pan-arabism snarare än en palestinsk stat beskrivs i PLO:s grundsatser</i> - <i>Förenat arabiskt militärhögkvarter bildas för att förbereda krig</i> - <i>Syrien skjuter på Israel från Golan (trappas upp under 65 och 66)</i>
1967	<i>Sexdagarskriget. Israel vinner 200% större territorium. Israel erbjuder sina grannar att få tillbaka dessa områden i utbyte mot fred. Araberna vägrar.</i>
1968	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Polen förbjuder judiska språk och institutioner</i> - <i>Judar återvänder till Hebron för första gången sedan 1929</i> - <i>Judar återvänder till Gush Etzion som varit öde sedan 1948</i> - <i>al-Karameh: Israels första militära nederlag? (Arafat blir hjälte.)</i> - <i>PLO förbinder sig utplåna Israel (17 juli) och formulerar idén om en palestinsk stat som involverar hela det "odelbara" brittiska mandatet.</i>
1968 – 1970	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Israel bygger hus åt Palestinska flyktingar på Gazaremsan, vilket Nasser protesterar mot (själv hade han inte gjort något för att hjälpa dem)</i> - <i>Nassers "utnötningskrig"</i>
1970 – 71	<i>Jordanien sparkar ut PLO (svarta september x2)</i>
1973	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Jom Kippurkriget</i> - <i>Oljeembargo av västvärlden</i>
1974	<i>PLO erkänns av FN på Syriens förslag.</i>

	<i>Arabförbundet föreslår en palestinsk stat.</i>
1975	<i>Israelisk tillbakadragning i Sinai och på Golan Inbördeskriget i Libanon börjar, barbariskt från alla sidor från första början (Tel Al Zatar). PLO som lovat samarbeta med alla arabiska grannländer bryter grovt mot sina egna principer (liksom de gjorde i Jordanien).</i>
1976	<i>Syrien går in i Libanon (1 juni)</i> <ul style="list-style-type: none"> - Syrierna först inte aktivt stridande - Sedan på falangisternas sida - Sedan på PLO:s och muslimernas (1978) <i>Fritagning av gisslan på Entebbeflygplatsen i Uganda (3 juli)</i>
1977	<ul style="list-style-type: none"> - Likud tar makten från Labour som haft den sedan 1949 - USA stiftar lag som förbjuder företag att bojkotta Israel
1978	<i>Israel anfaller Libanon, stannar i tre månader.</i>
1979	<ul style="list-style-type: none"> - Camp David avtalet. Israel börjar lämna hela Sinai. Första utkastet till palestinskt självstyre - Ayatollah Khomeini tar makten i Iran
1980	<ul style="list-style-type: none"> - Israel annekterar Östra Jerusalem, - En ny kontroversiell bosättning i Hebron startas av Kookister
1980 – 1988	<i>Krig Iran-Irak</i>
1981	<i>Israel förstör irakisk kärnreaktor innan den tas i bruk för att producera kärnvapen</i>
1982	<ul style="list-style-type: none"> - Israel anfaller och besätter Libanon, avväpnar PLO, inget arabland vill ta emot PLO (!). Arafat till Grekland (1985). - Maroniten Bashir Gemayel mördas av syriska agenter (14 sept) - 16-18 sept Sabra och Shatila. - 20 sept amerikanska marinkåren m fl skickar FN-trupp. - Massakern i Hama, Syrien (20-40 tusen döda)
1983	<ul style="list-style-type: none"> - Hizbollah-bilbomb dödar 17 marinkårssoldater i Beirut. (18 april) - 241 marinkårssoldater+57 franska fallskärmsjägare dödas av lastbilsbomber (23 oktober)
1984	- 26 feb: Sista amerikanska soldaten lämnar Libanon.
1985	<ul style="list-style-type: none"> - PLO kapar Achille Lauro - PLO avvisar på nytt FN resolutionerna 242 och 338. - Israel bombar PLO:s nya högkvarter i Tunisien - Etiopisk Aliyah – operation Moses. 8.000 ”svarta” judar hämtas.
1985 – 1987	<i>”Lägerkrigen” i Libanon mellan Shiamuslimar och palestinier.</i>
1987 – 1993	<i>Intifadan</i>
1989	<i>Ryska Aliyah inleds efter Sovjetunionens kollaps</i>
1991	<ul style="list-style-type: none"> - Gulfkriget, SCUD-raketer avfyras mot Israel - PLO tar ställning för Saddam Hussein, varefter 300.000 palestinska gästarbetare inte välkomnas tillbaka till Kuwait - Madridkonferensen - Etiopisk Aliyah – operation Salomo. Ytterligare 15.000.
1993	<i>Oslo-avtalet</i>
1994	- Israel och Jordanien skriver fredsavtal.

	<p><i>(Syrien och Libanon fortfarande formellt i krig med Israel!)</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Palestiniernas självstyre påbörjas. (Ett svart hål för bistånd pga ineffektivitet, korruption och ovilja.)</i> - <i>Arabernas handelsbojkott upphör i gulfstaterna (Syrien är dess ivrigaste tillskyndare idag)</i>
1996	<i>Israel attackerar Hizbollah i Libanon</i>
1998	<i>Wye River avtalet</i>
2000-	<i>Israel lämnar södra Libanon (4 maj)</i> <i>Intifada II</i>
	<i>När gick Syrien in i Libanon?</i>